

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szerkesztőség és kiadóhivatal: Országos Szövetségének Hivatalos Közlönye Cluj-Kolozsvar, Str. Memorandului
Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, negyedévre 15 L, egyes szám 5 L. Megjelenik minden hó 1-én 21. szám (volt Unió-utca), Redout

Boldog újévet

kíván ember az embertársának, boldogabb újévet kívánunk mi is szaktársainknak, mint amilyen az elmúlt volt, mert az ugyan kevés boldogságot hozott a proletár-otthonokba.

Boldogságot mindig a jövőtől várunk mi, akiknek a múlt és a jelen vajmi kevés boldogságot jelent. A robotos hétköznapiak, a gyötrő kín jármából a jövőbe szállanak vágyaink, ami helyes is, de egyről nem szabad megfeledkeznünk. Az évek a robot, a kín, a megaláztatás évei maradnak mindaddig, amíg az igazi „újévet“ meg nem teremti a kollektív proletárakarat. A mi akaratom, a te akaratom, elvtárs, aki éppen most olvasod ezeket a sorokat.

A csodavárás kora lejárt. Ma már mélyeséges meggyőződéssel tudjuk, hogy a megváltást nem várhatjuk kívülről, nem várhatjuk felülről. A tudomány csodás látványát bevilágította a csillagok világát, a mikroszkóp feltárta a végtelen kicsi világát és a képzelet istenei ijedten menekültek a megsemmisülésbe, magaráhagyva az embert.

Megváltásunk csak a saját erőnkől lehetséges. Boldogabb újév csak akkor jön, ha akarva akarjuk. Az újév küszöbén, Szilveszter-éjszakáján, miközben a régi hit templomai tornyaiban kongnak a harangok, ez a tudat érlelődik meg bennünk.

A régi év nem volt boldog, azt tudjuk. De tudjuk azt is, hogy az újév szintén csak annyiban lesz boldogabb, amennyiben a proletár öntudat nagyobb mértékben lép a csodavárás helyébe. A tömegöntudat fejlesztése, a tömegkultúra terjesztése és a szakszervezetek megerősödése az egyetlen alapja a jobb jövőbe vetett reménynek.

Boldog újévet kívánunk, — vagyis helyesebben — több proletáröntudatot, több proletárkulturát kívánunk.

Hogyha ez meglesz, úgy nincs szükségünk csodákra. A felhők között lakozó babonaistenségeket sem csodával üztük el trónjaikról, hanem a tudomány erejével. Éppen így a tőke sárga istenségeit sem csoda vagy puccs fogja piszkos trónusaikról a megsemmisülésbe vetni, hanem a proletárkultúra ereje.

Dolgozó testvérek, miközben kizsákmányolóink telt pénzeszsákjainak túltömésére sorvasztjuk erőnket, dolgozzunk magunknak is, építsük fel hatalmassá szakszervezeteinket és akkor megjön a boldog újév. Tőlünk függ, akaratomon fordul meg, hogy minél hamarabb eljőjön a boldogabb újév.

Nemzetközi támadás a nyolcórás munkaidő és a szociálpolitikai törvényhozás ellen

Nem új dolog, nem meglepő, sőt talán nagyon is megszokott valami, hogy a munkáltatók nemcsak hogy rossz szemmel nézik a nyolcórás munkaidőnek törvényben való biztosítását és egyáltalán a munkásságnak minden olyan törekvését, amely a szociálpolitikai törvényhozás kifejlését célozza, hanem tőlük telhetően minden követ megmozgatnak azoknak megakadályozására, illetve kijátszására.

Ez a megállapítás vonatkozik az összes államok kapitalistáira, akik, miután a szociálpolitikai törvényektől nem kell félniük, mert ilyenek Romániában csak beleegyezésükkel és megrendelésükre gyártatnak, annál nagyobb erővel harcolhatnak a nyolcórás munkaidő ellen, amely, sajnos, az ország munkásainak többségére csak papíron van meg.

Hogy milyen következetesen és milyen csodás egyetértéssel dolgoznak a kapitalisták mindentűt a nyolcórás munkaidő megbuktatása, a munkásság gazdasági vívmányainak letörése és az egyes országokban fennálló szociálpolitikai intézmények megsemmisítése vagy legalább azoknak korlátozása érdekében, a legvilágosabban csak akkor lehet látni, ha megvizsgáljuk a munkaidő egyes törvényekről a különböző országokban.

Nincs az a nemzet, ahol a munkáltatók nem használják a nyolcórás munkaidő ellen és ne igyekezzenek tücsököt-bogarat összehordani annak bizonyítására, hogy úgy a nyolcórás munkaidő, mint a szociálpolitikai törvényhozás, a legnagyobb akadályozói az ipar fejlődésének, sőt egyenesen a konszolidáció rákfenéjének nevezik ezeket.

Nézzünk csak egy kicsit széjjel a különféle külföldi államokban, hadd lássuk, mint folyik mindenütt az aknamunka a munkásság gazdasági és politikai vívmányainak elrablása, megsemmisítése vagy korlátozása céljából.

Ausztriában például legujabban a bányatulajdonosok foglaltak nyíltan állást a nyolcórás munkaidő és a szociálpolitikai intézkedéseknek rájuk háruló terhei ellen, ami arra kényszerítette az összes szakszervezeteket, hogy a nyolcórás munkaidő és a szociálpolitikai törvények kérdésében szolidárisan sorakozzanak a fenyegetett bányamunkások mögött.

Franciaországban a textilgyárosok tartottak nemrégiben egy kongresszust, amely alkalommal a munkásságtól több termelést, az államtól pedig a szociális biztosításoknak csak mérsékelt fokozatos kiépítését kérték, olyképpen, hogy azok fejlesztésénél a múlt tapasztalatai, valamint a kereskedelem és ipar kívánságai legyenek az irányadók. Továbbá az ipari és mezőgazdasági egyesület azon véleményét fejezte ki, hogy a nyolcórás munkaidő törvényes biztosítása óriási hátránnyal van Franciaországra, mert ezáltal egy ország önönkezével teszi magát versenyképtelenné a többi országokkal szemben. Viszont a nyomdatulajdonosok az ország kedvezőtlen pénzügyi helyzetével indokolják a szociális biztosítások időszerűtlen voltát.

Olaszországban a Gyárosok Szövetsége kimondta, hogy nem tud hozzájárulni a nyolcórás munkaidő általánosításához és azt szeretné, ha a nemzetközi szociálpolitikai törvényhozás oly korlátok közé lenne szorítva, hogy annak ne legyen hátrányos befolyása Olaszország termelésére.

A svájci munkáltatók központi szövetsége, kihasználva a jelenlegi munkaadósabályozó törvényt, amely szükség esetén és kivételesen maximum 52 órás munkahetet enged meg, azon szerény kívánságának adott kifejezést, miszerint a kivételes 52 órás munkahétből rendszer munkahét legyen.

Lengyelországban az összes kutyaszövetségeket magában foglaló központi munkaadószervezet a munkaidőről, a fizetett szabadságokról és ünnepnapiokról szóló törvény radikális megváltoztatását kérte a kormánytól. Ha ugyan kérte és nem követelte.

Dániában, ahol az üzemek vezetésében az üzemi tanácsok révén a munkásságnak is van beleszólása, a munkáltatók országos közgyűlése azzal a követeléssel állt elő, hogy jövőben az üzemek vezetése kizárólag a munkaadók hatásköre legyen, egyben óva intette a törvényhozási testületeket attól, hogy a munkaidőt törvényileg szabályozzák.

Németországban, ahol a munkásságnak közel 45 százaléka 48 óránál hosszabb munkaidőt dolgozik a munkáltatók kedveltsége legujabban az új törvénytervezeték, hogy a jövőbeni munkaidőket mindig egy héten belül kell tartani. Szerintük a metorsági iparban a körülmények egyenlőtlensége miatt a munkaidő mellett nem tudják magukat tartani.

És Románia? ... Románia, amely munkásság elnyomatása, jogainak elrablása, szabadságainak korlátozása tekintetében első helyen áll, nem marad a többi állam mögött a nyolcórás munkaidő és a szociális törvények ellen indított nemzetközi offenzívában sem. A sok jellemző mindennapi eset felsorolása helyett csak azt említjük meg, hogy a Gyárosok Szövetsége — nem is olyan régen — azzal a követeléssel állt elő, hogy a munkáskérdések megoldása a munkaadók és munkások közötti szabad egyezkedés tárgya kell legyen, még pedig minden állami beavatkozástól mentesen. Ez az utóbbi feltétel különösen jellemzi munkáltatóinknak „barátságos“ álláspontját a munkáskérdésekben. Elképzelhetjük, mennyire akarják javunkat a derék gyárosok, mikor még az izigvéri reakciós törvényeket gyártó liberális kormányban sem bíznak, attól tartva, hogy tévedésből még valami oly törvényt is hozhat, amely nem fogja a munkásságot szörőstől-bőröstől kényük-kedvüknek kiszolgáltatni. De ez a követelés még amelly is bizonyít, hogy a munkáltatók jelenleg nem igen félnek a munkásságtól, tudva, hogy az túlnyomó többségében szervezetlen, tehát tehetetlen.

Természetesen, itt csak néhány határozatról tettünk említést, mert ki tudná számon tartani mindazokat a határozatokat, amelyeket a kapitalisták hoznak mindenütt a nyolcórás munkaidő és a szociálpolitikai intézkedések elleni harcukban. De ez a néhány kiválogatott példány is elég annak megállapítására, hogy a tőkés mindenütt nemzetközileg zárt sorokban harcolnak mindazon vívmányok ellen, amelyeket a munkásság a háború után gazdasági téren vívott ki magának.

Ugy látszik, hogy a tőkés nemzetközi szervezkedése is csak e célból vált szükségessé. Ma itt, holnap ott kísérleteznek rést ütni a szociálpolitikai törvényhozásban, hogy aztán az így oldalból felgöngyölített frontvonalakon ke-

resztül valósíthatók meg régi álmukat: a munkásvédő törvények nemzetközi leépítését.

A háború és annak utóhatásai a munkás-ságra nézve csak véráldozatok és nélkülözéseket hozott. Az egyetlen eredmény, amely a munkásságot az elszegedett kinokért és gyötrelmekért kellene hogy kárpótolja, a nyolcórás munkaidő és a becsületes szociálpolitikai törvényhozás lenne. És most a telhetetlen tőkés ezeket is meg akarják semmisíteni, már tudniillik ott, ahol megvannak.

Ime tehát, egy okkal több, miért kell szenvednünk, sorainkat gyarapítanunk, szervezeteinket megerősítenünk! A tőkés nemzetközi offenzívájának meg kell buknia! Az utolsó erőnkig ki kell tartanunk a már kivívott jogaink mellett. Azokat minden áron meg kell védenünk, mert ha ezt elmulasztjuk, akkor valóban a rettenetes háborúból nem marad egyebünk, mint a sok áldozat, nyomorúság és nélkülözés, amit szenvedtünk és szenvedünk.

A nyomor felé

Amint ahogy azt előre megjósoltuk, az elszakadt egységesek annyira agyonboldogították a félrevezetett munkásságot, hogy rövid egy év leforgása alatt az oly nehezen kivívott gazdasági előnyök már csak a múlté lettek ott, ahol ezen urak befészkeltek magukat.

Belátva ezen tarthatatlan állapotot, a cluji öntők és mintakészítők az alábbi felhívással fordultak az ország öntő és mintakészítőihez, melyben szervezkedésre szólítják fel szaktársait, hogy az utolsó órában megmentse a veszélyeztetett munkásjogokat.

A cluji vasöntők és mintakészítők felhívása az ország vasöntő és mintakészítő munkásaihoz!

Tisztelt Szaktársak!

Folyó év november 24-én tartott ösztöntő és mintakészítő gyűlésen azt a határozatot hoztuk, hogy fokozottabb szervezkedésre szólítjuk fel az ország összes öntőit és mintakészítőit, mert a meglazult szervezkedés hátrányai már is súlyosan érezhetők. Sajtóval látjuk, hogy azon vidéki városokban, ahol elhanyagolták a szervezkedést, mindenütt a munkáltatók kérésekre ostroma sújtotta a szaktársakat: prémiumrendszer és meghosszabbított és Jónás formájában.

pénztárhoz szomorúan látjuk, hogy az ország minden élő öntő és mintakészítő szaktársaink

helyzete napról-napra rosszabbodik, sőt egyes helyeken már tarthatatlanná is vált. A mi helyzetünk sem valami rózsás itt Clujon, azonban még mindig vissza tudtuk verni a kapitalistáknak az akkord- és prémium-rendszerrel való kísérletezéseit és ezek helyett automatikus órabérendszert van biztosítva az érvényben lévő kollektív szerződésünkben. Az évenkénti fizetés szabadságért, május 1-ének megfizetéseért és az öntési napokra 20 százalék öntési pótlékért sokat kellett harcolni szaktársainknak és ha az eddigi nemtörődömség tovább tart, úgy lassan országszerte elveszítjük az olyan nehezen kivívott csekély gazdasági előnyöket is.

A romániai ösztöntők és mintakészítők érdeke, hogy osztályhelyzetükön segíteni igyekezzenek azáltal, hogy felrázzák a tespedésből az indolens szaktársakat.

Szaktársak!

Lépjetelek arra az utra, melyen a világ szervezett munkásságának többsége halad! Lépjetelek be mindnyájan a nemzetközi kapcsolattal bíró vasmunkás szövetségbe, hogy visszaszerezhesétek az elvesztett gazdasági eredményeket, és hogy közös erővel újabb eredményeket biztosíthassunk.

Szaktársak!

Minket a jól felfogott gazdasági érdek arra kötelez, hogy gazdasági harcainkban egymást kölcsönösen támogassuk, de ehhez szükséges, hogy egy szövetségbe legyünk tömörülve.

Mi ígérjük, hogy tőlünk telhetőleg támogatni fogunk minden olyan akciókban, ami gazdasági helyzetetek javítását célozza.

Tartsatok öntő és mintakészítő értekezletet és tárgyaljatok meg ezen átiratunkat. Törekedjetelek arra, hogy ebben az országban egy hatalmas vasmunkás szervezet épüljön ki, melynek az öntők és mintakészítők legyenek a gerincei.

Bizva a szaktársak öntudatában, reméljük, hogy ezen átiratunk nem fog süket fülekre találni, hanem cselekedeteket von maga után.

Ajánlatosnak tartjuk azt, hogy ti is választatok egy bizottságot, amely az állandó összeköttetést velünk fenntartja, hogy közvetlenebbül láthassuk egymás sérelmeit és panaszeit.

Ez irányú választókat elvárjuk tőlünk. Vágyunk a legteljesebb érdekek érdekében.

Cluj, 1924. december hó 10-én

a cluji ösztöntők és mintakészítők nevében:

Török János s. k.

Schneg Ferenc s. k. Matárcsek János s. k.

Egy munkában töltött élet jutalma

Az üvegyári kemence tűzétől megvakult munkás hajléktalanul bolyong és koldul Bukarest utcáin, mert a beteg Betegsegélyző nem ér rá foglalkozni vele

Nem hisszük, hogy akadna szomorubb és szivszorogatóbb látvány, mint mikor a mindig másnak robotoló munkás öregségére a munkában szerzett nyavalyáktól gyötörve bus, könnyes szemekkel kopogtat a betegsegélyzők ajtajánál, abban a reményben, hátha ott segíthetnek rajta. A munkás élete keserves addig is, míg erőből duzzadó karokkal végzi a nehéz robotot, mennyivel keservesebb azonban akkor, amikor érzi, hogy munkaereje napról-napra mind kevesebb s mikor orvosi segítségre volna szüksége, hogy legalább azt a kevés munkaerejét konzerválhassa, amellyel amáról-holnapra betevő falatot kereshesse.

A munkásság, mikor a betegsegélyzőt létesítette, épp a munkásélet eme szomorú árnyékoladalt tartotta szem előtt és azon igyekezett, hogy ezen intézmény által biztosítsa megélhetését a betegségekkel kifolyó keresetképtelenség esetén is. A betegsegélyző nagyon üdvös intézménynek bizonyult és szépen kezdett emelkedni mind feljebb, hivatása magaslatára. Ez azonban akkor volt, mikor a betegsegélyző intézménye a munkásság kezében volt.

De az idők megváltoztak. Az állam rátette szerencsétlen kezét ezen, a munkásság pénzéből fenntartott intézményre is, gondolva, hogy ebből is hajthat majd valamilyen politikai hasznot és azóta ez a valamikor felvirágzóan indult munkásintézmény mindjobban züllik.

A betegsegélyzőnél divó lehetetlen állapotokkal már többször foglalkoztunk lapunk hasábjain, de sajnos, a felháborító esetek sorozatát nem tudjuk lezárni, mert most egy újabb esetről kell írunk, amely szívünket nemcsak fájdalommal tölti, hanem a méltó felháborodás tüzeivel is.

Egy 68 éves üvegyári munkás, Neumann Franz elvtárs, aki a Bacău-megyei solonci üvegyár kemencéje tűzénél elvesztette szemvilágát, most hajléktalanul és éhségtől gyötörve bolyong Bukarest utcáin, mert az államkézre került Betegsegélyző, amelynek 12 év óta rendszeresen fizető tagja, néfn ér rá foglalkozni vele. Ime, miként meséli ő szomorú kálváriáját, miközben üres szemgödrei könnyektől lettek nedvesek:

— Tizenkét év óta rendszeres tagja vagyok a Betegsegélyzőnek. A járulékokat pontosan fizetem hétről-hétre, de az orvosi segílyt még

Az erdélyi vasipar kezdetei

III.

Miközben a torockói bányászok szorgalma virágzó, országoshírű ipartelepét varázsolt a kopár szirtek vadrengetegébe, „vitézli” uraik a budai királyi várban forgolódtak és ravasz fondorlatokkal készítették elő a talajt, hogy alkalmas percben magukhoz ragadhassák mindazt, amit a dolgozók szorgalma évszázadokon keresztül kicsikart a zord természetől. Amikor végre Thoroczkay Ferenc kicsalta a gyermek II. Lajos királytól az adománylevelet, amely Torockó városának is urává tette, hazatért hön szeretett szükebb hazájába és mint jó keresztény hívőhöz illik, utközben felkereste a kolozsmónostori papokat, akikkel megállapodott a továbbiakra nézve. És tényleg, aratás idejében, amikor a dolgozók munkában izzadtak, Torockó városában megjelentek — mint hivatalos személyek — Abrudbányai Mátyás és Járai Mátyás éneklő papok (ilyen hivatalok is vannak a hívő lelkek nagyobb gyönyörűségére), akik a néptelen városban kihirdették amegy a maguk módja szerint a királyi adománylevelet. Hogyan történt ez a kihirdetés, azt ma már nem lehet megállapítani, de hogy huncutsággal történt, az kitűnik abból, hogy a városban senki sem értette meg, hogy a szabad polgári állapotnak vége szakadt és mindannyian a Thoroczkay-család jobbágyaivá lettek. A következő esztendőben a király már újabb oklevelet állított ki, amelyben kiemelte, hogy az adománylevelet Torockó városában kihirdették és senki sem mondott ellent.

A mohácsi vész és az azt követő zavaros idők megerősítették az uri rablólovagok helyzetét, míg a dolgozó tömegek tehetetlenül állottak a viharban. A torockói vasművesek sem tehettek

egyebet, minthogy fejet hajtottak és jobb időket vártak, amikor majd akcióra léphetnek szabadságuk érdekében. Uraik kitűnően felhasználták ezt a kényszerű fegyverszünetet és nagy buzgalommal beléféküdtek a politikai életbe, gondosan szaporítva érdemeiket az erdélyi fejedelem udvarában. 1568-ban Szapolyai János fejedelem a Thoroczkayaknak ajándékozta a birtokukon lévő összes bányakincsek kiaknázási jogát. A derék nemesi család máról-holnapra birtokába került mindazoknak a javoknak, amelyeket az egész vidék munkás lakossága évszázadok munkájával megeremtett.

Egy véletlen azonban megátolta őket abban, hogy a zsákmányt rögtön élvezhessék is. A család kebelében belháborúság tört ki és ez megátolta őket abban, hogy egyesült erejüket áldozataik ellen fordítsák. A dus konc rövid időre elvette az urak józan esztét és 1571-ben Báthory István fejedelem törvény elé idézi Thoroczkay Mátyást, mert keményen elnászpárgolta Thoroczkay Lászlót, majd pedig ágyúval lövette annak udvarházát. A kiváló familia belső perpatvara következtében a lakosság egyideig könnyebben vehetett lélegzetet, de végre a civakodók csak észretértek és újra csak egyesült erővel a dolgozókra vetették magukat. A lakosság minden eszközzel megkísérelte a védekezést, de nem ért eredményt. Elkeseredettségükben a rombolás fegyverével is megpróbálkoztak. — 1600-ban gyanus körülmények között beomlott a vidék leggazdagabb ezüstbányája. A vasércbányák és a vashámorok termelése is rohamosan süllyedt és nagyrészt ez volt az oka annak, hogy csakhamar országszerte fellépett a vashiány. Az erdélyi urak ahelyett, hogy megfékeztek volna a Thoroczkayak veszedelmes mohóságát, 1628-ban megtiltották a vasnak külföldre való vitelét. 1635-ben megismételték

a tilalmat, de a vashiányon az sem segített. Az erdélyi fejedelmek folyton üresen ásitózkasszája kedvező alkalmat adott a Thoroczkayaknak arra, hogy hatalmukat megerősíthessék. 1637-ben megegyeztek a fejedelemmel, Rákóczi Györggyel, akinek az ezüstbányák jövedelmének 20 százalékát ígérték. A derék uralkodó azután szabad kezet adott a Thoroczkayaknak a dolgozókkal szemben. Egyik levele, amelyet a zugolódó bányászokhoz írt, élénk fényt vet az akkori helyzetre és ezért legjellegzetesebb részét itt adjuk:

„Miképen előbb nemes és nemzeti főember szolgálunk, vitézli Bálint György által értésökre adtuk, most is akarunk tudósítani, hogy földesuratok, vitézli Thoroczkay László, István, Zsigmond és János hiveinkkel az ezüstös Ólom-bányák mivelletése iránt megegyeztünk és azt földesuratoknak engedjük át bizonyos okok és módok alatt, ezért néktek igen komolyan parancsoljuk, hogy amint egyéb dolgokban tartoztok engedelmességgel uratoknak, úgy a bányák művelésében is igen szófogadók legyetek és azt szorgalmasan, hiven miveljétek, álnokság és ravaszság dolgokban ne találtassék, aminél már némely vakmerő, esztelen emberek magunk, szolgálunk és az ispán előtt zugolódnak: nem jönne több ezüst Torockóról Fejérvárra, avagy hogy beszakadna a bánya. Ilyen vakmerő cigányságok és gonoszságok ne találtassék bennetek, hanem mentül nagyobb szorgalommal lehet, Istennek tartó lelketek szerint, úgy miveljétek igazán a bányát, mert ha zugolódástok szerinti gonoszságban találtattak akármikor is, szabadságot adunk a földesurnak és magunk is segítséggel leszünk gonoszságok ellen és bizonyosak legyetek benne, hogy nem egyébbel, hanem az olyan gonoszságért érdemelt halállal büntetünk minden kedvezés nélkül.” a.

egyszer sem vettem igénybe, mert akkor, amikor beteg voltam, ha nem fizettem előre az orvosi vizitét, a moinești-i betegsegélyzői orvos nem volt hajlandó meglátogatni. A táppénzről nem is beszélek, mert bár jogosult voltam a segélyre, még sem vettem fel. Annyit kellett érte menni Șolont-ról Moinești-be, hogy jobbnak láttam nem járni az utat azért a pár leiert. Jobban szerettem volna, ha erre nem is lett volna szükségem egyáltalán, ha dolgozhattam volna, de az utóbbi időkben fájdalommal tapasztaltam, mint hogy el a munkaerőm napról napra. Azután megtörtént velem ez a szerencsétlenség is, hogy a kemence tűzénél elvesztettem szememvilágát úgy, hogy ma terhükre voltam azoknak, akikkel együtt élek. Julius 27-ike óta, amióta nem tudok dolgozni, egyetlen bani segélyt sem kaptam. Végre felküldtek Bukarestbe a kórházba, hogy megoperáljanak, de itt azt mondták az orvosok, hogy jöjnek 45 nap múlva, mert most nem vehetnek fel. Most nincs se pénzem, se hajlékom és vissza sem tudok menni. Jobb lenne, ha a halál megkönnyítene rajtam és elvenne, sem minthogy állandóan kolduljak a betegsegélyzőnél.

*

Megalakult a nagyváradi vas- és fém-munkások helyicsoportja

A szakszervezeti kongresszuson, amelynek egyik napirendi pontja volt az amszterdami internacionáléhoz való csatlakozás, a nagyváradi munkások kiküldöttei olyan felhatalmazást kaptak a munkásságtól, hogy minden körülmények között járuljanak hozzá az amszterdami internacionálé csatlakozásához. Ennek az utasításnak az ellenére a váradi kiküldöttek, Cellér és Szócs, ennek a megbízásnak épp az ellenkezőjét csinálták és ezzel a cselekedetükkel nemcsak hogy elszakították a váradi munkásságot a nemzetközi kapcsolatból, hanem magának a munkásságnak a többsége is felháborodott a 2 kiküldött ezen eljárása ellen.

Érezhető volt az első pillanatokban az ellenszenv, amely ezen 2 kiküldött ellen nyilvánult meg a munkásság részéről és erre fényes példa, hogy Szócs, aki abban az időben mint titkár szerepelt a váradi vasmunkásoknál, hirtelen eltűnt, nem hagyva maga után semmi nyomot, némelyek szerint Párisba, mások szerint Budapestre szökött meg, azt sem mondta a munkásságnak, hogy befellegzett.

Az öntudatos munkásság várta a fejleményeket és időközben mind jobban és jobban kiábrándultak Cellérék frázisaiból, ezt tetőzte még az is, hogy egy év leforgása alatt, dacára a piaci árak közel 100 százalékos emelkedésének, a váradi munkásság egy bani fizetésjavítást nem kapott.

Annál gyakrabban kaptak ígéreteket Celléréktől és jóslatokat, amelyekben a forradalmat úgy tüntették, mintha annak eljövetele már csak napok kérdése volna. A forradalom nem jött ma sem meg, ehelyett jött a nyomor, az éhség, a kizsákmányolás és a züllés és ahogy fentebb is megemlekeztünk, jött, aminek jönnie kellett, a Cellérék és egy néhány társaitól való kiábrándulás. A nagyváradi munkásság már régen megakarta alakítani új vasmunkás csoportját, amely tovább haladjon azon az úton, ami a proletárium igazi felszabadulásához vezet, azonban az ugynevezett váradi egységeseknek sikerült eddig megakadályozni olyképpen, hogy nem riadtak vissza még a legcsunyább dologtól sem, a denunciacióktól.

És amikor a denunciaciókkal sem értek el kellő eredményt, adva volt egy más jelszó és pedig az, hogy ki kell irtani a gyárból az amszterdamiakat és erre legalkalmasabb eszköznek találták a fiatal, tapasztalatlan ifjúságunkat. Sikerült egy néhány ifjúságunkat beugratni és arra bírni, hogy a szocialista érzésű munkásoknak szót ne fogadjanak és amit azok mondanak, mindig az ellenkezőjét cselekedjék.

Egyik szaktársunknak egy engedelmetlen ifjúságunkal történt sajnálatos incidense felélesztette a tüzet, megtámadták egy Majer nevű szaktársunkat és hogy agyon nem ütötték, az csak a szocialista öntudatos szaktársainknak köszönhető.

Minden féktelen terror dacára f. hó 18-án szaktársaink mintegy ötvenen alakuló gyűlést

E beteg, öreg és elkecsereedett munkás szívéből fakadó fenti szavak szomorú fényt vetnek mindazon munkások sorsára, akiket szerencsétlenségük odavisz, hogy a betegsegélyzőre szoruljanak, mikor már nem tudnak dolgozni. Ime mire jut az a munkás, aki egész életén át mások jólétét gyarapította nehéz munkájával s akinek befizetett járuléka a betegsegélyző csak arra fordítja, hogy egy egész hadsereg nem odavaló tisztviselőnek és orvosnak biztosítson kényelmes állásokat.

Azonban panaszkodni nincs jogunk egészen, mert jórésztben mi is hibásak vagyunk ebben. A munkásság zöme ma sem törődik azzal, hogy mit csinálnak keservesen befizetett járulékaival, a szakszervezeteket, amelyek a betegsegélyző autonómiájáért szállnak sikkra, nem támogatják, vagy egyáltalán kerülnek, egyszóval még a saját érdekeivel sem törődik.

Mindaddig tehát, míg ez a közöny tart, hiába várjuk sorsunk jobbrafordulását és mindaddig, míg a munkásság nem látja be azt, hogy csak a szervezkedésen keresztül nyerheti azt a hatalmat, amellyel érdekeit megvédelheti, mindaddig a koldulás lesz a jutalma a munkában kimerített munkaerejéért.

tartottak és kimondták az új vas- és fém-munkás csoport megalakítását, amely csatlakozik a nemzetközi kapcsolattal bíró Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari (kolozsvári) Szövetséghez. Szövetségünk részéről Rusu szaktárs vett részt, aki Velencsics elnök szaktárs elnöki megnyitóját után röviden ismertette a romániai munkásmozgalmat, felolvasta az alapszabályokat és kérte a gyűlést, hogy fogadja el.

A lelkes gyűlés egyhangulag kimondta a csoport megalakulását és az alapszabályok elfogadását.

Azután több szaktárs hozzászólása után megválasztották a csoport vezetését.

A csoport fizetőhelye Str. Saguna Nr. 1, a váradi munkásságában. Befizetések vasárnap a 9-12 óráig.

Értesítés

Ezúton értesítjük szövetségünk tagjait, hogy költségkimelés szempontjából szaklapunk 1925 január 1-től nagyobb formában 4 oldalon fog megjelenni az eddigi 8 oldal helyett. Az „Eisen- und Metallarbeiter“ pedig „Metallarbeiter“ címmel fog megjelenni. Szerkesztőség.

Bérmozgalom Zernesten

A zernesti cellulosegyár munkássága december 14-én tartott gyűlésen elhatározta, hogy az év végén lejáró kollektív szerződés megújítása alkalmával 30%-os fizetésjavítást kér.

Egyben kérte a munkásság, hogy a kollektív szerződésben biztosított élelmiszerkedvezmények rendes időben való kiosztására anyagi garanciát adjon, hogy ne történjen meg a jövőben is az eddig szokásban volt három-négy havi kimaradása az élelmiszerkedvezményeknek.

Az igazgatóság a munkásság memorandumára válaszképpen felmondta a szerződést és egyben teljesíthetetlennek nyilvánította a munkásság méltányos kívánságát.

Ime egy beszéd példája a munkaadók önkényének. A szerződésben biztosított élelmiszerkedvezményeket hónapokig nem folyósítják és ha a munkásság okulva a múlt szomorú tapasztalatain garanciát kér a szerződés vonatkozó pontja betartására, úgy egyszerűen az egész szerződést felmondják.

Igy gondolnak kibujni a vállalt kötelezettség teljesítése elől.

A cellulosegyár munkássága végsőkig elkecsereedett tárgyalja az igazgatóság önkényes eljárását és reméli, hogy a kollektív szerződés tárgyalásán sikerüljön fog a munkásság érdekeinek sárba tiprását megakadályozni.

A szövetség felemelt segélyei

Életbelép 1925 jan. 1-én az alábbi táblázat szerint

Segélyezési táblázat

I. osztályú tagok részére:		Egy hétre	Egy évre
1. év	52 befizetett hét után	60.— lej	600.— lej
2. év	104 " " "	66.— lej	660.— lej
3. év	156 " " "	72.— lej	720.— lej
4. év	208 " " "	84.— lej	840.— lej
5. év	260 " " "	96.— lej	960.— lej
6. év	312 " " "	108.— lej	1080.— lej
6. évnél idősebb tagok		120.— lej	1200.— lej

II. osztályú tagok részére:		Egy hétre	Egy évre
1. év	52 befizetett hét után	48.— lej	480.— lej
2. év	104 " " "	54.— lej	540.— lej
3. év	156 " " "	60.— lej	600.— lej
4. év	208 " " "	66.— lej	660.— lej
5. év	260 " " "	72.— lej	720.— lej
6. év	312 " " "	84.— lej	840.— lej
6. évnél idősebb tagok		96.— lej	960.— lej

III. osztályú tagok részére:		Egy hétre	Egy évre
1. év	52 befizetett hét után	36.— lej	360.— lej
2. év	104 " " "	42.— lej	420.— lej
3. év	156 " " "	48.— lej	480.— lej
4. év	208 " " "	54.— lej	540.— lej
5. év	260 " " "	60.— lej	600.— lej
6. év	312 " " "	66.— lej	660.— lej
6. évnél idősebb tagok		72.— lej	720.— lej

Utassegély naponta 15.— lej, de 75.— lejnél többet egyszerre egy helyen a csoportok vezetőségei nem fizethetnek ki.

Tartózkodási segély naponta 15.— lej, legfeljebb 75.— lej összegéig.

Rendkívüli segélyek, legmagasabb 450.— lej és 90.— lejnél kisebb nem lehet. Szülési segély csak nőmunkás tagoknak fizethető ki.

Rendkívüli segélyt csak a központi vezetőség utalhat ki, ennek hozzájárulása nélkül segélyt kifizetni senkinek sem szabad.

Azon csoportoknál, ahol külön járulékokat is fizetnek a tagok, a rendes szövetségi segélyeken kívül a csoport is fizet munkánélküli segélyt.

Igy például a cluji csoportunknál az I. osztályú tagok 20 lejt, a II. osztályú 10 lejt és a III. osztályú tagok 7 lejt fizetnek hetenkint.

Munkánélküliség esetén ezzel szemben a csoport az alábbi segélyeket fizeti:

Munkánélküli segélyezési táblázat

A cluji csoport részéről érvényes 1925. évi január hó 1-től kezdődőleg

I. osztályú tagok részére:		Egy hétre	Egy évre
1. év	52 befizetett hét után	90.—	900.—
2. év	104 " " "	99.—	990.—
3. év	156 " " "	108.—	1080.—
4. év	208 " " "	126.—	1260.—
5. év	260 " " "	144.—	1440.—
6. év	312 " " "	162.—	1620.—
6. évnél idősebb tagok		180.—	1800.—

II. osztályú tagok részére:		Egy hétre	Egy évre
1. év	52 befizetett hét után	72.—	720.—
2. év	104 " " "	81.—	810.—
3. év	156 " " "	90.—	900.—
4. év	208 " " "	99.—	990.—
5. év	260 " " "	108.—	1080.—
6. év	312 " " "	124.—	1240.—
6. évnél idősebb tagok		144.—	1440.—

III. osztályú tagok részére:		Egy hétre	Egy évre
1. év	52 befizetett hét után	54.—	540.—
2. év	104 " " "	63.—	630.—
3. év	156 " " "	72.—	720.—
4. év	208 " " "	81.—	810.—
5. év	260 " " "	90.—	900.—
6. év	312 " " "	99.—	990.—
6. évnél idősebb tagok		108.—	1080.—

Felsült hajesár Zernesten

Zernesten egy Valter nevű mérnök-vállalkozó a cellulosegyár gőzkazánjai tüzi ellátásával foglalkozik már hosszabb idő óta.

Ez az ur december 2-án harminc régi munkása helyett tizenhat új munkást vett fel lényegesen kisebb fizetésre és a 16 munkástól 30-nak a munkamennyiségét követelte. A minden előzetes értesítés nélkül szélnek bocsátott harminc munkás nem nyugodott bele az önkényes elbocsátásba, hanem megbízták Fugács Ion és Stroia Ion és Andrei Zaharia elvtársakat, hogy vármegyei prefekturán panaszt emeljenek a jogtalan elbocsátások ellen.

A vármegyei prefektúra vizsgálatot rendelt el az ügyben és a vizsgálat vezetésével a főszolgabíró biztá meg. A munkásság három tagot,

a munkaadók pedig két tagot küldöttek ki a vizsgálóbizottságba. A vizsgálat megállapította az elbocsátások jogtalanságát és a régi munkásokat visszavenni rendelték el.

Igy tehát felsült a vállalkozó ur merész számításával és most szomorúan sóhajtoz a nagyobb profit után.

Meddig tart még?...

Munkástestvéreim, hozzátok szólok, akik nap-nap után görnyedt háttal robotban töltitek el az életeteket.

Ifjúkortól késő öregségig küzködtek egy betevő falat kenyérért és ez a kenyér minden nap drágább és drágább lesz s ma-holnap már csak a kirakatokból fogjuk ismerni a mindennapi kenyeret.

Nehéz idők! Sulyos megpróbáltatások a mai napok a nincstelenség tömegeire. Mezőgazdasági államunkban a kenyér a helytelen kormánypolitika miatt már nem mindennapi, hanem csak kivánt csemege lett.

Egy év alatt a kenyér ára 125 százalékkal emelkedett!

Vajjon tarthat-e lépést ezen örült irammal a munkabérek emelkedése?

1924 január	10-én	6—	Lei
„ május	15-én	7-50	„
„ július	24-én	8—	„
„ augusztus	7-én	9-50	„
„ szeptember	4-én	10—	„
„ november	27-én	11—	„
„ december	24-én	13-50	„

volt a kenyér ára kilogramonként.

Vajjon meddig tart még ez az örült iram? Ezt kell kérdezzük mind hangosabban a kormányzattól, mert már torkig vagyunk a sok igérettel.

Közgyűlés

Dicsőszenntmártonban

A dicsőszenntmártoni szaktársaink december hó 21-én tartották meg a rendes évi közgyűlést.

Sólymosi szaktárs elnök délelőtt 10 órakor nyitotta meg a közgyűlést és röviden beszámolt az éven történt fontosabb mozgalmi eseményekről.

Rózsa szaktárs pénztáros magyar nyelven és Jóna szaktárs román nyelven tette meg a pénztári jelentést.

Ilyés szaktárs az ellenőri és Szász szaktárs a könyvtári jelentést tette meg. A vezetőség jelentésének egyhangú elfogadása után Czitrom szaktársat korelnöknek választotta a közgyűlés és azután egy kandidáló bizottságot küldött ki.

György szaktárs a szövetség képviselőjében a romániai munkásság gazdasági helyzetét ismertette bővebben. Majd rátért a nagymérvű munkanélküliségre és ismertette az okokat, amik a munkanélküliséget okozzák.

Az általános tetszéssel fogadott ismertető előadás után az új vezetőséget választotta meg a közgyűlés, melynek tagjai a következő szaktársak lettek: Elnök Cămpian János, jegyző Berki Elemér, ellenőrök Keresztes János és Mrahuska Ignác, pénztárnok Schafranek Arthur és Hermann Ferenc, könyvtárosok Antal Imre és Kénesi, választmányi tagok Kovács Mihály, Fülöp István, Lipták István és Ferencz József szaktársak.

Az új vezetőség megválasztása után Cămpian elnök szaktárs szervezkedésre buzdító szavaival a közgyűlést délután 2 órakor bezárta.

Felzólítás. A dicsőszenntmártoni helyi csoport vezetősége felzólítja mindazon tagokat, akiknél könyvtári könyv van, hogy azt haladéktalanul szolgáltatassák vissza a csoport könyvtárába, mert ellenkező esetben névleg fognak felszólítani kötelességük teljesítésére.

Csoportvezetőség.

Bocsánatkérés. Alulírott Fekete Géza, ezennel bocsánatot kérek Weszeli Franz, Cuculan Iacob, Stupák Lajos, Kunschner Péter és Ványa Alois szaktársaktól, valamint az összes szervezett munkásságtól, amiért egy meg gondolatlan lépéssel, öntudatlanul a fenti szaktársak elbocsátását előidéztam. Amikor ezen lépésem jóvátételére kötelezem magam, egyszerűen kötelezem magam, hogy a jövőben szervezett munkához illően fogok viselkedni. Resița, 1924. évi december hó 15-én. Fekete Géza. — (Megjegyezzük, hogy az 5 szaktárs vissza lett fogadva a munkába. Szerk.)

Kerülendő helyek:

Cluj nagymérvű munkahiány miatt kerülendő.

Üvegyári munkások köréből

Munkarend a tordai üvegyárban

Mintegy 2 hónappal ezelőtt a tordai üvegyár kapujára egy munkarendet függesztettek ki, kötelezve a munkásokat arra, hogy ehez a munkarendhez szigorúan alkalmazkodjanak. A gyár urai elfelejtkeztek arról, hogy 1924 június hó 1-én kollektív szerződést kötöttek munkásaikkal és ez a kollektív szerződés ma is érvényes, tehát nem lett volna szabad és nem is áll jogukban munkarendet kifüggeszteni. Azokban az üzemekben, ahol kollektív szerződés érvényben van, a kollektív szerződést függesztik ki és pedig látható helyen, de semmi körülmények között sem egy olyan munkarendet, amely éles ellentétben áll a kollektív szerződéssel.

Igy tehát a gyár igazgatósága egy sulyos visszaélést követett el a munkások rovására.

Sőt, ami jellemzőbb, ez a munkarend a prefektúra bélyegzőjével és aláírásával van ellátva, sőt még egy B. Harmat szolgabíró aláírása sem hiányzik. Olyan forumok által van láttamozva ez a munkarend, amelyeknek semmi közük nincs a munkáskérdéshez.

Minden munkából származó bármely ügy a munkaügyi inspektorátushoz tartozik és azt hisszük, ez Tordán is így van, legalább is így kellene, hogy legyen. És ha mégis az igazgatóság a szolgabíró aláírásával akar hitelt szerezni a munkarendnek, ez csak a munkásság megtevesztésére irányul.

A munkásságnak és a bizalmiférfiaknak tiltakozni kell az ilyen kilengések ellen és határozottan ki kell jelentsék azt, miszerint a gyár és a munkások között kollektív szerződés van, tehát magukra nézve ezt a munkarendet kötelezőül el nem ismerik.

Nem kisebb érdekességü a munkarendnek a tartalma.

A 25 pont egytől-egyig kivétel nélkül büntetéseket tartalmaz.

Ez meg az a munkás ennivel vagy annyival lesz megbüntetve, ha ezt vagy azt a pontot nem tartja be.

Elég tekintélyes pénzbüntetésekkel sújtani az amugy is nyomorító munkásságot. Vannak 500 lejes pénzbüntetések is feltüntetve.

Az idegen munkásoknak pedig megtiltja, hogy a gyár és a hatóságok előzetes engedélye nélkül részt vegyenek valami értekezleten, ami szoros összefüggésben van a munkásság gazdasági helyzetével. Melyik törvény írja ezt elő?

Valamit mégis elfelejtett a munkarendgyártó és pedig hányszor szabad a munkásnak 8 óra alatt lélegzetet venni, vizet inni stb.

Ime ilyen középkori állapotok vannak egy modern gyárban. Most munkástársaink ti hozzátok szólunk! Ha meg akarjátok magatokat védeni a vérig való kizsákmányolás ellen, tartssatok össze, szervezkedjétek erősen, tartssatok gyűléseket minél gyakrabban, beszéljétek meg a dolgotokat közösen, hozzatok határozatokat és tiltakozzatok az ilyen jogtalan és törvénybe ütköző kilengések ellen.

Dobra került a ferencvölgyi üvegyár

Erdély és Bánát üvegyárai közül az első, amely a sulyos gazdasági viszonyokkal nem tudott megküzdeni. 750 ezer lei adóssága van és ebből csak a betegsegélyzőnek tartozik 175 ezer lejel.

Az, ami bennünket legfőképpen érdekel, nem más, mint a munkások nyomoruságos helyzete.

Egyetlen gyár, amelyben nem tudunk jobb gazdasági feltételeket biztosítani, mert mintegy jó félével ezelőtt már olyan tünetek mutatkoztak, amelyek a gyárat megállásra kényszerítik. A munkások több mint két hónap óta egy bani fizetést nem kaptak. El lehet képzelni, milyen nagy lehet ott a nyomor, ahol még akkor sem kap a munkás fizetést, amikor megdolgozott már érte.

Dombi üvegcsiszolónak csekély 22 ezer lejel tartozik a gyár munkabér címén. Nem kedvezőbb a helyzet a fuvárosok részére sem, akik az üveget a gyártól az állomásra szállították s ezek a szegény munkások tavasz óta nem kaptak fizetést.

Mindennek dacára Östreicher vezérigazgató ur megenged magának egy kis luxust, mert

hiszen anélkül talán nem is volna szép az élet. Egy négy személyes autót vásárolt magának akkor, amikor a gyár a lehető legrosszabbul ment. Nem is lehet kívánni egy ilyen szerény bácsikától, hogy a XX-ik században kocsin utazzon az élet gondterhes és rögs útjain.

Egy pár család már otthagyta a szomoru emlékü Ferencvölgyet s másfelé kerestek életlehetőséget. Vannak még egy páran, akik még ottmaradtak, akiknek apjuk és nagyapjuk is ott esett el a munka harcmezéjén, akik véres vérértékkel keresték meg a mindennapi kenyerüket.

Most ezek a munkástársaink is otthagyták a szülőföldet és minden emléket, ami gyermekkoruk óta a Ferencvölgyhöz köti őket, hogy másfelé, becsületes és kitartó munkával keressék meg a mindennapi élethez szükséges megélhetést.

104 éves üvegyár

Poiana-Codrului üvegyár nem kevesebb, mint 104 éves multra tekint vissza.

Ez a gyár a gróf Károlyi Lajos tulajdona, 44 éves bérletbe volt kiadva a Rényi-cégnek és ez a bérlet 1925 január hó 1-én lejár. A Rényi egy új üvegyárat alapított Nagybanján. Mintegy 20 család odaköltözött az új gyárba. A többi munkások régi tradíciójukhoz híven, amely tradíció apáról fiura száll, mert hiszen ez már a negyedik generáció, amely tüzi az üvegfúvás nehéz és fárasztó mesterségét, ott maradnak saját szülőföldükön, ahova annyi régi emlék fűzi őket és várják az időt, amikor ismét munkába állhatnak.

Munkástársainktól nyert értesülésünk szerint a gyárat mindeztideig még senki bérbé nem vette ki és így nem tudjuk mikor jön el az az idő, amikor a munkástársaink ismét munkaalakomhoz fognak jutni.

Jegyzőkönyvi kivonat

a cluji vas-, fém- és vegyipari munkások csoportja 1924 december hó 12-én megtartott vezetőségi üléséről.

Ár g y:

Szentandrás Gyula öntő szaktárs inzultálási ügye. A szervező-bizottság ezzel az ügygel behatóan foglalkozott és több öntő szaktárs meghallgatása után megállapította, hogy Szentandrás Gyula öntés alkalmával indokolatlanul szidalmazta és tetteleg inzultálta Marosán János öntő szaktársat. A vezetőség hosszas vita után ebben az ügyben a következő határozatot hozta:

Határozat:

A cluji vas-, fém- és vegyipari munkások vezetősége egyhangulag kimondja, hogy Szentandrás Gyula Marosán János öntő szaktárs szidalmazásában és tetteleg való bántalmazásában bűnösnek találta és ezért őt nyilvános bocsánatkérésre ítélte. Amennyiben Szentandrás Gyula ezen határozatot magára kötelezőnek nem ismerte el, így a vezetőség őt a szövetségből 2 évi időtartamra kizárta. A határozat a szaklapban leközöndő.

Indokok:

A szervező-bizottság a cluji vasöntőde és gépgyárban dolgozó szaktársak nyilatkozatai alapján megállapította, hogy Marosán János szaktárs nem szolgáltatott okot arra, hogy Szentandrás őt szidalmazza és tetteleg inzultálja. — A vezetőség az ítélethozatalnál sulyosbító körülménynek vette azt, hogy a fent emiített incidenst Szentandrás a gyár egyik igazgatója előtt követte el, viszont sulyosbító körülmény az is, hogy a vezetőség enyhe ítéletét nem tette magáévá.

Lusztig Rezső,
elnök.

Fekete Emil,
jegyző.

Figyelmeztetés. Figyelmeztetjük mindazon szaktársakat, akik a cluji helyi csoport könyvtárából könyvet régebb idő óta kivitték és azt még a mai napig nem szolgáltatották vissza, hogy ezen felhívásnak haladéktalanul tegyenek eleget, mert ellenkező esetben névleg leszünk kénytelenek felszólítani. Továbbá felhívjuk a szaktársak figyelmét arra, hogy könyvtárunkat ismét 150 kötettel szaporítottuk, melyek a könyvtár hivatalos órái alatt a szaktársak rendelkezésére állnak.

A helyi csoport könyvtárosa.

Bádogosok! Értesítjük a cluji összbádogos szaktársakat, hogy a legutóbb megtartott összbádogos értekezlet úgy határozott, hogy minden hó első csütörtökén este pont 7 órakor tartjuk meg a rendes havi értekezleteket a Munkásotthonban. A legközelebbi értekezlet január 8-án lesz. Legyetek ott mindannyian!

A szervező-bizottság.

Felelős szerkesztő: Bartalis Sándor.

Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Cluj-Kolozsvár, Strada Memorandului 21

Gutenberg-könyvnyomda C[is]j